

ὁποῦ ἤθελε κάμη εἰς τό σπῆτι καί πράγματα τῆς γυναικός του παραστήνωντάς τα, καί παρομοίως ἂν ἀπεθάνῃ ὁ ἄνδρας νά πέρνουν οἱ συγγενεῖς του τό πράγμα ἐντελῶς χωρίς νά γυρεύῃ ἢ γυνή κανένα μέρος. καί παρομοίως ἀνίσως καί μετά τόν θάνατον τοῦ πατρός ἢ τῆς μητρός μείνῃ παιδί καί μετά ταῦτα ἀπεθάνῃ, νά μὴν ἡμπορῇ τό μέρος ὁποῦ ζῇ νά ζητᾶ ἢ νά πέρνῃ κληρονομίαν διά τό αὐτό παιδί οὔτε πολύ οὔτε ὀλίγον, μόνον ὡς ἄνωθεν νά πέρνῃ κάθε μέρος τά ἐδικά του καί νά στρέφονται ἀκόμη καί τά χαρίσματα τόσον τοῦ ἐνός μέρους ὡσάν καί του ἄλλου τόσον ὅπου νά λαμβάνῃ κάθε μέρος τό ἐδικόν του. εἰς δέ βεβαιώσιν ὑπογράφεται τό παρόν παρά τοῦ πανοσιωτάτου Καθηγουμένου καί παρ ἡμῶν καί τυποῦται καί ἡ εἰκὼν του μεγάλου Θεολόγου εἰς ἀσφάλειαν ...».

137

1580-1912. Ακτιναμέδες προνομιακῶν ορισμῶν υπέρ των Κυκλάδων των ετών 1580, 1621 και 1646. Σουλτανικά φερμάνια 1836 και 1840 προς Ικαρία, Πάτμο, Λέρο, Κάλυμνο. Ψηφίσματα Ικαρίων του 1795 και του 1838. Ιδιωτικά δικαιοπρακτικά έγγραφα. Ικαρία, Κάλυμνος, Κωνσταντινούπολη, Λέρος, Πάτμος, Ρόδος, Σάμος.

Ἰ. Μελᾶς, *Ιστορία τῆς νήσου Ἰκαρίας ἀπὸ τῆς καταλήψεως τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Τούρκων (1521) μέχρι τῆς ἐποχῆς μας*, τ. Β', Ἀθήνα 1957, σ. 27-30 (= Γκίνης, *Περίγραμμα*, λήμμα 91), σ. 30-32 (= Γκίνης, ὁ.π. λήμμα 112), σ. 32-34 (= Γκίνης, ὁ.π. λήμμα 130), σ. 65-70, 84-90, 115-118, 135, 156, 158, 163, 183-184, 187-191, 196-197, 199-200, 243¹³.

ΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΤΩΝ ΙΚΑΡΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΑΛΙΕΡΓΕΙΩΝ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

1795, 13 Σεπτεμβρίου

«μὲ τὸ παρὸν φανερώνομεν καὶ ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς οἱ γέροντες καὶ παπᾶδες καὶ προεστῆ τὶς νίσου Ἰκαρήας καὶ ὅλος ὁ κυνὸς λαὸς ἦνα ὁπιος ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς καρηότες γέροντας γῆ παπᾶς ἄνδρας γηνέκα μικρὸς μεγάλος πάγη καὶ κόψη πεῦκον χλορὸν πολλὴν γῆ ὀλίγο γῆ πάγη καὶ κάμη καμίνι κοντὰ ἣς τὸ ρουμάνι καὶ βάλῃ φοτία στὸ καμίνι γῆ ἀπὸ τοὺς караβοκυροὺς πάγη κανένας καὶ βάλῃ κάρβουνα ἣς τὸ καγήκι τοῦ ἄβουλα τοῦ νικοκιροῦ ὅπου τὰ ἔχει γῆ πάγη κανένας карабоκήρις χωρὴς τὴν ἄδιαν τοῦ αὐθεντηκοῦ μας ὅπου μᾶς κουμαντάρη, κάρβουνα σὲ κανέναν ἄλλον τόπον ἐξὸν ἂν τήχη ἐξεναντίας τοῦ καιροῦ καὶ τὸν ζορήσι, γῆ κανέναν γιορουντζή ξένον βάλῃ εἰς τὸ καγήκι τοῦ καὶ τὸν φέρῃ εἰς τὴν Ἰκαρήα τόσον ἀπὸ τὴν Χίο, τόσον ἀπὸ ἄλον τόπον χορὴς νὰ βαστὰ ὀγιορουντζής

13. Στο παρόν λήμμα αποδελτιώθηκε το σύνολο των νομικῶν πηγῶν του έργου. Στο Γκίνης, *Περίγραμμα* ἔχουν αποδελτιωθεῖ μόνον ορισμένοι «αχτιναμέδες» γιὰ τοὺς ὁποίους βλ. παραπάνω τὶς ἀντιστοιχίες.

ντεσκερὲ ἀπὸ τὸ ἀφεντικό μας, γῆ ὅποιος πιάση κανέναν κλέπτη καὶ τὸν γκρήψη καὶ δὲν τὸν φανερώσι γῆ ὅποιος πάγη καὶ πάρη ξένο χοράφη χορὶς νὰ κρατῇ ἀναστατικὸν γράμα ἀπὸ τὸν νικοκύρη, γῆ ὅποιος κρήψη τῷ γηρευτάδῳ τὴν γκλεψηά του γῆ ὅποιος ἔβγη ἐναντίος ἡς τοὺς ἐβρησκομένους γέροντες καὶ δὲν θέλῃ νὰ πληρώσι ἐνευκολία τὸ βασιλικὸ χαράτζη, γῆ φανὶ ἀπιθῆς καὶ ἀνιπόταχτος τόσον ἡς τὸ ἀφεντικό μας τόσον ἡς τοὺς γεροντάδες γῆ ὅποιος πιαστὴ χηλεντζῆς καὶ βρέξη τὰ κάρβουνα αὐτοῦ γῆ με θάλασα γῆ μαινερὸ ἐξὸν ἀπὸ θεοτικὰ νερὰ ἀβραχούνε, ἅς ἡξεύρη ὅποιος παρακούσι καὶ δὲν φηλάξη τὰ ἄνωθεν πάντα καὶ φανὶ ἀπιθῆς καὶ παρήκοος ὅτι ἔχη νὰ πεδεύγετε κακὸς καὶ μὲ ξήλο γῆ τζερεμαὶ καὶ ἄλες πεδιές ὅπου φανοῦν εὐλογον τοῦ ἀφεντικοῦ μας καὶ δὲν θελῇ ἐβρη ἀποτινὰν ἔλεος καὶ βοήθια καὶ διαβεβέοσιν καὶ φανέρωσιν ἔγνηαν τέσερα παρόμῃα μετὴν μπροσταγῆν τοῦ τημιωτάτου χαντζὶ πιπὸς καὶ ἡπογεγραμμένους ...».

ΕΓΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΟΘΩΜΑΝΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΗ ΤΗΣ ΡΟΔΟΥ. ΡΥΘΜΙΖΟΝΤΑΙ ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΑ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΩΝ ΝΗΣΩΝ ΙΚΑΡΙΑΣ, ΚΑΛΥΜΝΟΥ, ΛΕΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΤΜΟΥ

1840, 5 Απριλίου

«Ὁ ἐνδοξότατος Μουχασίλης τῆς Ρόδου Σακίρ Πείς. Εἰς νῆσον Ἰκαρίαν.

Τὰ εἰς Ρόδον ὑποκείμενα τέσερα νησιά ἐδιορίσθησαν εἰς τοὺς 1251 ὀθωμανικοῦ ἔτους μὲ φιομάνι τῆς ὑψηλῆς Πόρτας νὰ πληρώνουν χρονικὸν φόρον μαχτοῦ λεγόμενον γρόσια ὀγδοήντα χιλιάδες καὶ διανομῆς γενομένης ἀπεφασίσθη νὰ πληρώνη ἡ νῆσος Ἰκαρία εἰς Ρόδον χρονικὸν φόρον δεκαεννέα χιλιάδες εἰς δύο δώσεις. δηλαδή τὰ ἡμισυ τὸν αὐγουστον μῆναν καὶ τὰ ἡμισυ τὸν Μάρτιον, ὅθεν τοῦ ἐφετεινοῦ Μαρτίου γρόσια ἐννέα χιλιάδες καὶ πεντακόσια τὰ ἐλάβαμεν ἀπὸ τοὺς ἐλθόντας προεστῶτας. καὶ δι' ἄλλα τόσα ὅποῦ θέλουν πληρώσει τὸν αὐγουστον μᾶς ἔδωσαν ὁμολογίαν. καὶ ἐπειδὴ τῶν πτωχῶν οἱ ὑποθέσεις μὲ δύο προεστοὺς θεωρούμεναι ἀκολουθοῦσαν μερικαῖς φορὲς ἀδικίες καὶ διὰ νὰ θεωρεῖται τοῦ καθ' ἑνὸς ἢ ὑπόθεσις μὲ δικαιοσύνην ἐξεδώθη βασιλικὸς προσκυνητὸς ὁρισμὸς διαλαμβάνων ὅτι εἰς κάθε τόπον νὰ ἐκλέγωνται μὲ τὴν θέλησιν τῶν πτωχῶν δώδεκα σύμβουλοι ἀπὸ τοὺς πλέον θεοφοβούμενους καὶ τιμίους χριστιανοὺς ραγιάδες ἐντόπιους καὶ μὴ ὑποκειμένους εἰς αὐτὰς ξένων δυνάμεων. οἱ ὅποιοι ἀφοῦ ὀρκισθοῦν νὰ κρίνουν μὲ δικαιοσύνην καὶ εὐθύτητα δηλαδή ἐγληγορότητα ἀφυλοπροσώπως κάθε ὑπόθεσιν, δηλαδή ἐμπορικὴν, κουραντίνας, δοσοληψίας, ὡς ἐκείνων τῶν ἐρχομένων καὶ ἀποδημούντων ξένων. καὶ αὐτοὶ οἱ σύμβουλοι εἶναι εἰς χρέος νὰ στέλλωσιν ἐδῶ μὲ ἀναφορὰν τῶν τὴν σημείωσιν τῶν ὀνομάτων καὶ ἐπωνυμίας των. Καθὼς καὶ κάθε ὑπόθεσιν ὅποῦ ἤθελαν θεωρήσουν εἰς τὸ συμβούλιον τοῦ νησιοῦ των νὰ τὴν εἰδοποιῶσιν ἐδῶ μὲ ἀναφορὰν των. ἔαν εἰς τὸ μέρος τῶν νησιῶν τῶν ἤθελε φανῇ πλοῖον κλεπτικὸν εἶναι εἰς χρέος νὰ τὸ πιάσουν, καὶ νὰ τὸ στέλλουν ἐδῶ, ἂν ἐκ τοῦ ἐναντίου ἔαν δὲν ἡμπορέσουν νὰ τὸ πιάσουν νὰ εἰδοποιῶσιν ἐδῶ εἰς τὸ συμβούλιον μὲ ἀναφορὰν των. ὅταν ἤθελε ἀκολουθήσῃ μεγάλη ὑπόθεσις καθὼς φόνος, κλοπὴ σημαντική, ἢ ἄλλο τὸ τοιοῦτον νὰ φυλακίζονται οἱ αἵτιοι καὶ νὰ εἰδοποιῇται ἐδῶ. εἰς τὸ ἐξῆς εἶναι ἀπηγορευμένοι οἱ ζερεμέδες καὶ τὰ χαρίσματα ὡς κατὰ τὴν ἀνακτορικὴν θέλησιν νὰ πληρώνουν τὸν φόρον τους. οἱ ἀπὸ μέρους τῶν διοικητῶν στελλόμενοι μουμπασήριδες διὰ νὰ μὴν λαμβάνουν ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς τὴν πληρωμὴν ὅποῦ θελήσουν καὶ ζημιώνονται οἱ πτωχοὶ ἀδίκως. εἶναι ἀνακτορικὴ ἀπόφασις νὰ λαμβάνῃ ὁ τυχὼν μουμπασίρης πρὸς ἕν γρόσιον τὴν κάθε ἡμέραν, καὶ τὸν ναῦλον τοῦ καϊκίου ὅποῦ τὸν ἔφερε. καὶ τοιαύτη

εἶναι ἢ θέλησις τῆς αὐτοῦ ἀνακτορικῆς μεγαλειότητος τοῦ Κραταιοτάτου Σουλτάν ἀποτὸν μετζίτ χάν, καὶ οὕτω οἱ πιστοὶ χριστιανοὶ ραγιαδες θέλετε ζήσει εἰς τὸ ἐξῆς ἐν ἀνέσει καὶ ἡσυχίᾳ, ἐπικαλούμενοι τὸν ὑψηστὸν θεὸν ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ ἀκλονήτου στερεώσεως τῆς αὐτοῦ ἀνακτορικῆς μεγαλειότητος ἀμήν ...».

138

1581-1652. Ἰδιωτικά δικαιοπρακτικά έγγραφα. Χάνδακας.

Β. Λαοῦρδας, «Κρητικά παλαιογραφικά: 19. Κρητικά ἔγγραφα εἰς τὰς μονὰς τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Α' Μονὴ Διονυσίου», *Κρητικά Χρονικά* 9 (1955), σ. 481-484, αρ. 7-8.

139

1582-1592. Συμφωνία ὑπὸ τὸν ὅρο ἀποχῆς ἀπὸ τυχερά παιχνίδια. Κεφαλονιά.

Γ. Πεντόγαλος, «Οἱ παλιότερες γνωστὲς μαρτυρίες γιὰ χαρτοπαιξία στὴν Κεφαλονιά τὸν 16^ο αἰῶνα», *Κεφαλονίτικη Πρόοδος* 5/51-52 (1976), σ. 8-9.

140

1583. Αἰρετοκρισία ἐπὶ ἐμπορικῆς διαφοράς, συμβιβασμός. Κεφαλονιά.

Γ. Πεντόγαλος, «Ἐγγραφα διενέξεως διαιτησίας καὶ συμφωνίας τοῦ караβοκύρη Δήμου Βεργωτῆ καὶ συντρόφων του μὲ Ἰωάννη Ὁρφανὸ γιὰ ἐκποίηση ἐμπορεύματος στὴν Δαλματία τὸ 1583», *Κεφαλονίτικη Πρόοδος* 4/47-48 (1975), σ. 226-229, αρ. 1-3.

140α

1583-1584. Αἴτηση πρὸς τὴ βενετικὴ γερουσία καὶ ἀπόδειξη ἐξόφλησης. Αθήνα, Κωνσταντινούπολη.

Κ. Μέρτζιος, «Ἡ ὁσία Φιλοθέη. Ἀνέκδοτα ἔγγραφα», *Ἑλληνικά* 13 (1954), σ. 123-125 αρ. 1, σ. 128 αρ. 6.

141

1583-1643. Νοταριακὲς πράξεις. Ζάκυνθος.

Π. Ζερλέντης, «Ἀρχιεπίσκοποι Καρπάθου καὶ Κάσου 1537-1821», *Νησιωτικὴ Ἐπετηρὶς* 1 (1918), σ. 298-299 αρ. 1, σ. 300-301 αρ. 3.